

“Cuando la luz del perdón logra filtrarse entre las grietas más profundas del corazón, comprendemos que nunca es inútil. Aunque el otro no lo acoja, aunque parezca vano, el perdón libera a quien lo ofrece: disuelve el resentimiento, devuelve la paz, nos devuelve a nosotros mismos”.

(Papa León XIV)

VIURE AMB ESPERANÇA

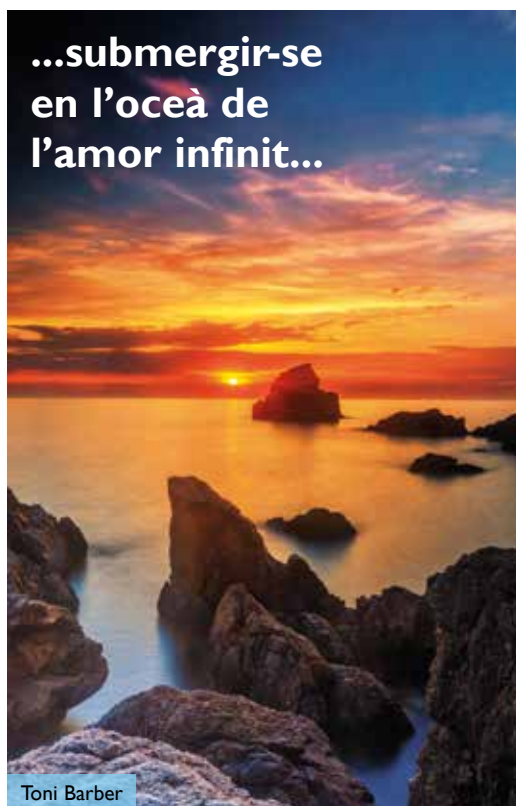

L'OCEÀ DE L'AMOR INFINIT

L'esperança és la confiança d'aconseguir alguna cosa. Partint d'aquesta definició estreta d'un diccionari a l'ús, és evident que l'esperança pot tenir moltes finalitats diferents: la curació d'una malaltia, un premi de la loteria, el fracàs d'un rival, el naixement d'un fill o la victòria d'un equip de futbol. En altres paraules, podem tenir esperança per moltes coses diferents, virtuoses o pecaminoses.

Tots aquests exemples tenen un denominador comú: el seu caràcter transitori. Podem posar tota la nostra esperança en la curació d'una malaltia per acabar morint, després d'assolir-la, en un accident de trànsit. Guanyar un premi de la loteria, constatar el fracàs d'un rival o, en un sentit més edificat, veure néixer un fill són esdeveniments que poden donar-nos una gran alegria, però aquesta s'acabarà i les contrarietats de la vida tornaran.

Per tant, quan els cristians parlem d'esperança, hem de tenir ben clar què és allò que confiem aconseguir. Ho indica amb tota nitidesa l'epígraf núm. 1817 del Catecisme de l'Església catòlica: la vida eterna en el Regne de Déu, seguint les promeses de Jesucrist i sostenint-nos en els auxilis de la gràcia de l'Esperit Sant.

Toni Barber

Ara bé, ¿què és la vida eterna? Des del meu punt de vista, gairebé vint anys després, la millor resposta d'aquesta pregunta certament difícil continua trobant-se a la carta encíclica *Spe salvi* (30 de novembre

del 2007), amb tota probabilitat el millor document del pontificat de Benet XVI. En els apartats núm. 10 i 12 de la seva encíclica, el Papa reconeix que «vida eterna» és «una expressió insuficient que crea confusió»: «Seguir vivint per sempre —sense fi— sembla més una condemna que un do» perquè «la vida que coneixem, que estimem i que no volem perdre, [...] és amb freqüència més fatiga que satisfacció». Per aquesta raó, Benet XVI ens convida a «sortir amb el nostre pensament de la temporalitat a la qual estem subjectes» per a entendre que «l'eternitat no és una successió contínua de dies del calendari, sinó com el moment ple de satisfacció, en el qual la totalitat ens abraça i nosaltres abraçem la totalitat. Seria el moment de submergir-se en l'oceà de l'amor infinit, en el qual el temps —l'abans i el després— ja no existeix».

Des de fa anys, aquest «oceà de l'amor infinit» és una idea molt present en la meua vida espiritual. M'ajuda a no tenir por de la mort perquè esper que aleshores «es compleixi la benaurada esperança, que es manifesti la glòria de Déu» (Tt 2,13).

Miquel Pons Portella

pensaments

Un altre drama humanitari

La ruta migratòria entre el nord d'Àfrica i les Balears ha experimentat els darrers anys un augment constant i s'ha consolidat com una de les principals vies d'entrada a Espanya després de les Canàries. L'evident proximitat de les costes africanes fa més “atractiva” la travessia, malgrat la seva intrínseca duresa i perillositat. La majoria de migrants que arriben en pasteres a les Illes, ho fan en unes condicions molt precàries i inhumanes, fugint de la misèria, la fam i les guerres, víctimes de les màfies organitzades que han trobat l'oportunitat de lucrar-se, un negoci que mou un escandalós i macabre dineral.

Principalment es tracta de migrants ma-

Freepik

grebins i de l'Àfrica subsahariana, que surten de les costes d'Algèria. L'any 2024, arribaren prop de sis mil migrants de manera irregular a les Illes i fins al trenta de juny d'enguany ja han arribat, preferentment a Formentera, Eivissa i Mallorca, uns tres mil nouvinguts. Per fer front aquest greu drama humanita-

ri els centres d'acollida illencs, que es veuen col·lapsats, no compten amb els mitjans humans i materials necessaris per atendre degudament l'allau incessant de migrants. Especialment greu és la realitat dels migrants menors no acompanyats, els únics que l'Administració té l'obligació de tutelar. Els Consells insulars gestionen la seva acollida i, lamentablement, ho han de fer amb una evident escassetat de recursos i amb una manca d'espais apropiats. La greu situació no admet cap demora. Urgeix que s'habilitin unes instal·lacions adequades per tal que l'acollida dels menors es faci amb la dignitat i el rigor que requereix una atenció respectuosa i humanitària.

Diego Dubón Pretus

la paraula de Déu (C)

Diumenge XXII de Durant l'Any

Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira

3,19-21.30-31

Fill meu, sigues modest en tot allò que facis, i et veuràs més estimat que el qui dóna esplèndidament. Com més gran ets, més humil has de ser, i Déu et concedirà el seu favor. Déu que és vertaderament poderós, revela els seus secrets als humils. La desgràcia dels descreguts no té remei, perquè ha arrelat en ells una planta dolenta. El cor dels savis comprèn els proverbis dels savis, l'orella atenta s'alegra de sentir parlar amb seny.

Salm Responsorial 67

R: Instal·laieu els pobres, Déu nostre, en el país fèrtil del vostre patrimoni.

Lectura de la carta als cristians hebreus

12,18-19.22-24a

Germans, vosaltres no us heu acostat en aquella muntanya palpable del Sinai, que era tota ella foc ardent, fosca, negra nuvolada i tempestat, ni heu escoltat el toc del corn i la veu que pronunciava aquelles paraules. Els mateixos que sentiren la veu suplicaren que no continuàs parlant-los. Vosaltres vos heu acostat a la muntanya de Sion, a la ciutat del Déu viu, la Jerusalem celestial, a miríades d'àngels, a l'aplec festiu dels primers inscrits com a ciutadans del cel; vos heu acostat a Déu, jutge de tots, als esperits dels justs que ja han arribat a terme, a Jesús, el mediador de la nova aliança.

Lectura de l'evangeli segons sant Lluç

14,1.7-14

Un dissabte Jesús entrà a menjar a ca un dels principals fariseus. Ells l'estaven observant. Jesús notà que els convidats escollien els primers llocs i els proposà aquesta paràbola: -"Quan qualcú et convida a un dinar de nocces, no et posis en el primer lloc: si hi hagués un altre convidat més honorable que tu, vindria el qui us ha convidat a tots dos i et diria: Cedeix-li el lloc, i tu hauries d'ocupar el lloc darrer, tot avergonyit. Més bé quan et conviden vés a ocupar el lloc darrer, i quan entrarà el qui t'ha convidat et dirà: Amic puja més amunt. Llavors seràs honrat davant tots els qui són a taula, perquè tothom qui s'enalteix serà humiliat, però el qui s'humilia serà enaltit." Després digué al qui l'havia convidat: -"Quan fas un dinar o un sopar, no hi cridis els teus amics, ni els teus germans, ni altres parents teus, ni vesins rics. Per ventura ells també et convidarien, i ja tindries la recompensa. Més bé, quan facis una festa, convida-hi pobres, invàlids, coixos i cecs. Feliç de tu llavors: ells no tenen res per a recompensar-t'ho, i Déu t'ho recompensarà quan ressuscitaran els justs".

Lectura del libro del Eclesiástico

3, 17-18. 20. 28-29

Hijo, actúa con humildad en tus quehaceres, y te querrán más que al hombre generoso. Cuanto más grande seas, más debes humillarte, y así alcanzarás el favor del Señor. «Muchos son los altivos e ilustres, pero él revela sus secretos a los mansos». Porque grande es el poder del Señor y es glorificado por los humildes. La desgracia del orgulloso no tiene remedio, pues la planta del mal ha echado en él sus raíces. Un corazón prudente medita los proverbios, un oído atento es el deseo del sabio.

Salmo responsorial 67

R: Tu bondad, oh, Dios, preparó una casa para los pobres.

Lectura de la carta a los Hebreos

12, 18-19. 22-24a

Hermanos: No os habéis acercado a un fuego tangible y encendido, a densos nubarrones, a la tormenta, al sonido de la trompeta; ni al estruendo de las palabras, oído el cual, ellos rogaron que no continuase hablando. Vosotros os habéis acercado al monte Sión, ciudad del Dios vivo, Jerusalén del cielo, a las miríadas de ángeles, a la asamblea festiva de los primogénitos inscritos en el cielo, a Dios, juez de todos; a las almas de los justos que han llegado a la perfección, y al Mediador de la nueva alianza, Jesús.

Lectura del santo Evangelio según san Lucas

14, 1. 7-14

Un sábado, Jesús entró en casa de uno de los principales fariseos para comer y ellos lo estaban espionando. Notando que los convidados escogían los primeros puestos, les decía una parábola: «Cuando te conviden a una boda, no te sientes en el puesto principal, no sea que hayan convidado a otro de más categoría que tú; y venga el que os convidó a ti y al otro y te diga: Cédele el puesto a éste. Entonces, avergonzado, irás a ocupar el último puesto. Al revés, cuando te conviden, vete a sentarte en el último puesto, para que, cuando venga el que te convidó, te diga: Amigo, sube más arriba. Entonces quedarás muy bien ante todos los comensales. Porque todo el que se enaltece será humillado, y el que se humilla será enaltido». Y dijo al que lo había invitado: «Cuando des una comida o una cena, no invites a tus amigos, ni a tus hermanos, ni a tus parientes, ni a los vecinos ricos; porque corresponderán invitándote, y quedarás pagado. Cuando des un banquete, invita a pobres, lisiados, cojos y ciegos; y serás bienaventurado, porque no pueden pagarte; te pagarán en la resurrección de los justos».

el comentari

Molt més que protocols!

N'hi ha que saben organitzar una festa, una recepció, perquè cada convidat es trobi a gust a taula, no es senti "ferit" en l'honor o en la seva vanitat! No faltaria més! És el lloc que em toca! Ja ho direu de protocols a les festes! Avui Jesús ens dona indicacions de protocol: «Quan algú et convida a un dinar de casament, no et posis al primer lloc: si hi hagués un altre convidat més honorable que tu, vindria el qui us ha convidat a tots dos i et diria: "Cedeix-li el lloc", i tu hauries d'ocupar el lloc darrer, tot avergonyit».

Jesús no vol que patim humiliació! No fa molt temps que se'ns deia: Per a créixer en humilitat, s'han d'acceptar humiliacions! Patir humiliacions acaba per a ser humiliat, però no per a ser humil! Jesús no vol justament que siguem humiliats. Desitja que siguem honorats. Ha vingut a retornar a cada ser humà la seva vertadera dignitat, per aixecar-lo. Però, evidentment, Jesús no s'accontenta d'ensenyar-nos com ens hem de comportar en societat. Ens convida, en realitat, a un exercici de lucidesa sobre nosaltres mateixos. Nosaltres desitjam donar de nosaltres mateixos una imatge positiva, valuosa: Però el que els altres veuen de mi no correspon necessàriament al que jo voldria que veiessin de mi. Jo mateix veig els altres a partir de les meves impressions i sentiments. Llavors, segons el meu temperament, jo em faria, per exemple, un complex d'inferioritat, pensant ser un etern incomprès. Em devaluaria als meus propis ulls, em veuria més poca cosa. Estaria mal a pler. O bé em faria un complex de superioritat, per damunt del meu valer. Em faria veure, ocupar els primers llocs, amb el risc d'esclafar els altres i humiliar-los.

Es tracta de psicologia elemental? Però Jesús sap molt bé que la psicologia és important. Però és que ell va encara més enfora! Ens convida a arribar veure la mirada que Déu té sobre nosaltres i sobre els altres. Ell és l'únic capaç d'estimar cada ser humà tal com és, perquè només ell ens mira únicament i sempre a la llum del seu amor. Posar-nos sota aquesta llum és encara la millor manera d'estimar-nos humilment a nosaltres mateixos per estimar els altres en veritat.

Josep Sastre Portella

LECTURES
DE LA MISSA
DIÀRIA
Salm de la
2ª Setmana

DI. 1: Fèria: 1 Te 4, 13-18 / Sl 95 / Lc 4, 16-30.

Dt. 2: Fèria: 1 Te 5, 1-6. 9-11 / Sl 26 / Lc 4, 31-37.

Dc. 3: Sant Gregori el Gran, papa i doctor de l'Església (MO): Col 1, 1-8 / Sl 51 / Lc 4, 38-40.

Dj. 4: Fèria: Col 1, 9-14 / Sl 97 / Lc 5, 1-11.

Dv.5: Fèria: Col 1, 15-20 / Sl 99 / Lc 5, 33-39.

Ds. 6: Fèria: Col 1, 21-23 / Sl 53 / Lc 6, 1-5.

Dg. 7: XXIII de Durant l'Any: Sv 9, 13-18 / Sl 89 / Flm 9b, 10. 12-17 / Lc 14, 25-33.

La Virgen de Gracia

El título de «Nuestra Señora de Gracia» se difundió mucho en la baja Edad Media y especialmente en el siglo XV, a finales del cual se instauró en las afueras de Mahón una hermosa capilla de estilo ojival con esta denominación que posiblemente estuvo relacionada con el fundador del convento franciscano de Mahón fray Bartolomé Catany, que estaba muy relacionado con el franciscano conventual Antonio Caldés que llevaba vida eremítica en una gruta del Puig de Randa donde por aquel tiempo se instaló el santuario del mismo título de Gracia, todo lo cual induce a considerar que ambos lugares de culto a la Virgen de Gracia surgieron en los mismos años bajo el impulso de una espiritualidad mariana arraigada en ambas islas que formaban una sola diócesis.

Cuando se inició la construcción del santuario ya se esculpieron en dos capiteles situados frente a frente las figuras de la Virgen arrodillada y del ángel Gabriel que le está anunciando, junto al cual aparecen las letras A G P (Ave gratia plena). La plenitud de gracia en María es fundamental en la mariología y en la devoción del pueblo cristiano hacia la Madre de Dios.

El papa san Pablo VI en su Exhortación Apostólica *Signum magnum*, (nº25) citando a san Bernardo nos dice: «Al venir a Ella el Espíritu Santo, la colmó de gracia para sí misma; al inundarla de nuevo el mismo Espíritu, Ella se hizo superabundante y rebosante de gracia también para nosotros». Esto mismo suplicamos al cantar sus gozos, dice *De Gràcia us han nomenada perquè ens siau llum i guia*.

Agenda

✍ Festival d'orgue a Ciutadella

Tots els concerts seran a les 20 h, a l'església del Socors.

-Dilluns 1 de setembre a càrrec d'Ulyana Popovich (orgue) i Júlia Garcia Pons (trompeta).

-Dilluns 15 de setembre a càrrec de Patricia Romero Barber (orgue), Vicent Salvador Juanico (oboè) i Héctor García Lombardo (trombó). En el proper Full Dominical informarem del tercer i últim concert.

Venda anticipada d'entrades al Museu Diocesà de 10 a 14 h i a taquilla una hora abans del concert.

✍ Temps de la Creació

Cada any, de l'1 de setembre al 4 d'octubre, la família cristiana s'uneix en aquesta celebració global de pregària i acció per protegir la nostra casa comuna. Aquest any es celebra amb el lema "Llavors de pau i esperança".

✍ L'actualitat de la Diòcesi a través de WhatsApp

La diòcesi de Menorca té un servei de comunicació per a conèixer l'actualitat de la nostra Església directament al mòbil.

Només és necessari seguir dues passes:

- 1-Guardar el número 681 375 127 a l'agenda de contactes del teu mòbil.
- 2-Enviar un WhatsApp amb la paraula "ALTA", i el teu nom i cognoms.

Festa de Santa Clara: alabança, fraternitat i contemplació

En plena calor d'estiu, les germanes clarisses celebren la festa de Santa Clara. Uns dies que respiren pregària, retrobament, feina, família, amicitat, música, cant, poesia, ball, abraçades, convit i celebració. Tres dies abans de l'1 d'agost ens preparam per aquesta festa tan assenyalada per a nosaltres. Tres han estat els temes que han centrat la pregària del Tridu d'aquest any: alabança, fraternitat i contemplació. Tres aspectes fonamentals per a la persona de Santa Clara i les seves germanes pobres.

Bisbat de Menorca

Bisbat de Menorca

Després de la pregària hem pogut gaudir d'unes vetllades ben enriquidores, culturals i variades. El primer dia vam comptar amb un recital de poesia a càrrec de na Joana Bagur, la qual ens va arribar al cor amb les seves paraules sentimentals, amoroses i emotives. El segon dia va ser el grup Thempo qui va dinamitzar una vetllada ben entretinguda per la varietat de les seves cançons, instruments i el seu bon humor. I el tercer dia va ser la jove Marta Pujol, qui ens va captivar amb la seva guitarra i la seva veu dolça, tendra i encisadora.

Finalment, el dia de Santa Clara, les celebracions de l'Eucaristia: a la de les 8.30 h del matí Mn. Josep Manguán va fer ressò de la història amorosa i detallada de Santa Clara, i a les 20 h el bisbe Gerard ens va convidar a tenir una actitud d'escolta, i va commemorar el 800è aniversari del Càntic de les Criatures de Sant Francesc. El dia va acabar amb la generosa i ja tradicional ballada, que cada any ens ofereix el grup folklòric des Born.

Germanes Clarisses de Ciutadella

LA DECADÈNCIA DELS CONVENTS AL TOMBANT DELS SEGLES XVIII AL XIX

L'agost de 1781, les tropes espanyoles comandades pel duc de Crillon desembarcaven a sa Mesquida i posaven setge al castell de Sant Felip que, després d'un dur bombardeig, capitulava el 6 de febrer de 1782. L'any següent, el tractat de Versalles atorgava la sobirania sobre Menorca a Carles III d'Espanya. Deixant de banda la breu ocupació que se sol dir "tercera dominació" britànica (1798-1802), a partir d'aquest moment Menorca romanà dins la monarquia espanyola. Una conseqüència de la nova situació serà la restauració del bisbat (1795) després de cinc segles de vinculació a Mallorca.

Per als ordes religiosos, és clar, van deixar de tenir vigència les restriccions imposades pels governadors britànics. A Alaior es volgué aprofitar la nova situació per fundar un convent de l'orde de la Visitació de Nostra Senyora (saleses), l'any 1785, però la iniciativa no reeixí. Per contra, l'any 1787 es va extingir l'orde dels antonians, si bé a Ciutadella els pocs religiosos del convent hi van poder viure però com a sacerdots seculars. Es donà, però, el fet luctuós que el comanador dels antonians, P. Jaume Llambias, fou assassinat l'any 1788 sense que mai es conegués l'assassí. El mòbil havia estat un robatori.

Tanmateix, a final del segle XVIII ja són ben perceptibles signes de crisi que, amb el temps, acabarien afectant de manera irreversible el clergat regular. En realitat, ara ja no eren només els protestants els que criticaven durament els ordes religiosos, sinó que als països catòlics molts dels elements il·lustrats volien retallar dràsticament la seva influència, per exemple en l'àmbit de l'educació. A més, consideraven

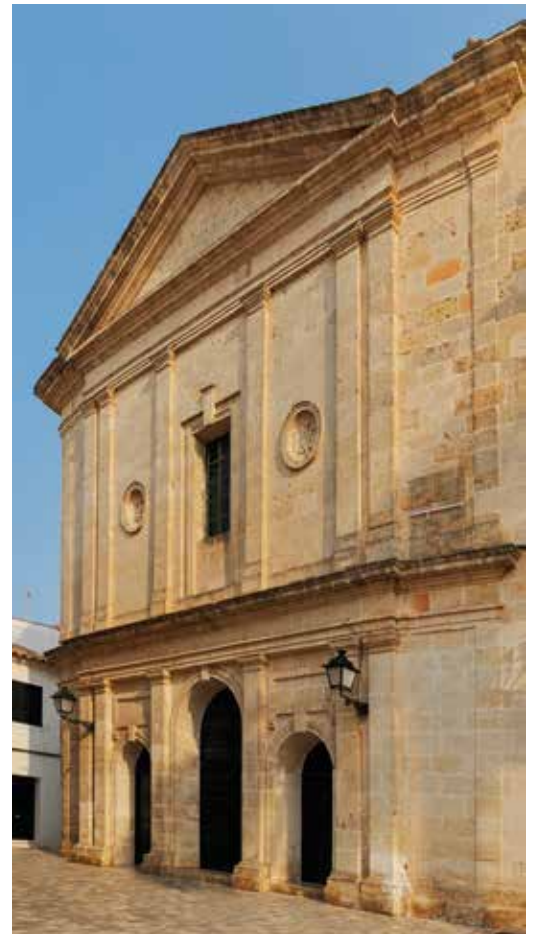

Frare franciscà amb un capellà al port de Maó (segle XIX)

que s'havia de limitar molt les seves propietats. Els convents menorquins i, en general totes les persones i corporacions que rebien rendes censals, van veure com baixaven dràsticament els seus ingressos a partir del 1799 quan aquestes es van reduir del 8 al 3 per cent. Atès que els censals suposaven una part substancial dels ingressos, les comunitats van començar a passar per grans dificultats per subsistir i els agustins del Socors i els carmelites es van veure obligats a vendre part del seu patrimoni. Aquests últims van anar alienant les anomenades Tanques del Carme, que van facilitar l'expansió urbana de Maó, ciutat en ple creixement demogràfic.

D'altra banda, la Revolució francesa iniciada l'any 1789 va suposar la supressió dels ordes religiosos a França i la nacionalització dels seus béns, la qual cosa seria imitada més tard a Espanya durant el llarg procés de revolució liberal. La Revolució francesa també obrí un llarg cicle de guerres a Europa que no estancaria fins a la derrota final de Napoleó, l'any 1815. La monarquia espanyola es va veure involucrada en aquest devastador cicle bèl·lic i passà per enormes penúries econòmiques que l'any 1798 van obligar a la primera desamortització eclesiàstica per intentar eixugar el deute de l'Estat. És la coneguda com a desamortització de Godoy que, de moment, no afectà els convents.

Més endavant, durant la guerra contra Napoleó, l'Església va haver de contribuir amb importants quantitats a l'esforç de guerra, però aquesta situació es va mantenir en el regnat de Ferran VII, la qual cosa accentuà les dificultats econòmiques dels convents. A més, els sectors liberals que havien sorgit amb força a partir de les Corts de Cadis propugnaven la supressió almenys de bona part dels convents i la nacionalització dels seus béns, la qual cosa feia que la major part dels clergues regulars donassin suport a l'absolutisme monàrquic i al manteniment de l'antic règim polític i social. El triomf del liberalisme l'any 1820 va fer efectiu el tancament de convents i el juliol de 1821 es clausurà el de carmelites de Maó i, un poc més tard, el de franciscans de Ciutadella, els frares del qual van ser agregats al convent de Jesús de Maó. No és estrany que molts eclesiàstics, seculars i regulars, fossin contraris al règim liberal. De fet, hi havia un bon nombre de religiosos implicats en una

Façana de l'església de Sant Francesc de Ciutadella (Toni Barber)

conjura absolutista relacionada amb l'anomenada Regència d'Urgell (de la qual formava part el bisbe de Menorca i arquebisbe electe de Tarragona, Jaume Creus), com el guardià del convent de Jesús Joan Riudavets i l'exprior del Carme, Joan Mercadal. Arran d'això s'endurí la política liberal contra l'Església i també els convents del Socors i de Jesús van ser suprimits l'any 1823, mentre els edificis eren lliurats als ajuntaments per a usos diversos. Per exemple, al convent del Carme es va establir una Tertúlia Patriòtica de liberals exaltats i al de Sant Francesc de Ciutadella, el refetor es va habilitar com a teatre i s'hi va arribar a representar funcions d'òpera. A més, molts frares van ser deportats a Cartagena.

De tota manera, l'octubre de 1823 els liberals espanyols havien estat derrotats i el rei Ferran VII recuperava els seus poders absoluts. D'aquesta manera, es tornava a la situació anterior i els frares van poder recuperar els convents i altres béns que els havien estat expropiats. Com veurem al pròxim article, que tancarà aquesta sèrie, es va tractar d'una victòria efímera.

Miquel Àngel Casanovas Camps